

Vennootschapsrecht in permanente evolutie

“Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen”

Voorgeschiedenis

- 1984 – kapitaalrichtlijn – aanpassing 2^e richtlijn Europees
- 1999 – nieuwe codificatie
- Sinds 2003: de Europese regelgever is gestopt met de harmonisatie in het domein van het vennootschapsrecht
- Belangrijke uitspraken Europees Hof, onder andere beslissing dat een vennootschap haar hoofdactiviteit in een andere lidstaat mag vestigen zonder de nationaliteit van de staat van oprichting te verliezen
- 2014 – Oprichting VZW Belgisch centrum voor vennootschapsrecht
- Juli 2015 – Beleidsnota Koen GEENS

Situatie momenteel

- Goedkeuring door de regering in eerste lezing 20 juli 2017
- Advies 61988/2 Raad Van State 9 oktober 2017
- Tot op heden eerste ontwerp nog niet aangepast aan opmerkingen Raad van State...
- Te verwachten timing? *Laatste info 17/4/2017*
- Dit jaar wet / nieuwe venno onmiddellijk / bestaande 1/1/20 / omzetting van rechtswege vanaf (?) 2024

Wat blijft er buiten de harmonisatie?

- Werknemersbelangen
- Geen wijzigingen aan de wet op de jaarrekeningen en aan de specifieke fiscale bepalingen
- Maar veel onduidelijkheid :

Inbreng arbeid als startkapitaal - heffing op de waarde van de inbreng ? /toekenning min vast dividend = rentecoupon ? / Toekenning aandelen aan lagere waarden aan managers door private equity investeerders = voordeel alle aard ? Etc.

Krachtlijnen en doelstelling

Doelstelling: doelstelling volgens de memorie van toelichting

“De ondernemingen krijgen een modern, aangepast en efficiënt wettelijk instrument aangeboden en ons land zal een aantrekkelijke en competitieve vestigingsplaats voor ondernemingen worden. Dit is de rode draad doorheen de voorgestelde wijzigingen.”

Krachtlijnen en doelstelling

Basisfilosofie:

- Doorgedreven vereenvoudiging
- Verregaande flexibilisering (dit heeft voor en nadelen ...)
- Aandacht voor Europees recht en internationale ontwikkelingen maar geen “goldplating”
- Meer statutaire vrijheid maar met zogenaamde *default oplossingen*

Doorgedreven vereenvoudiging

- Onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen verdwijnt
- Integratie van vennootschappen en verenigingen in 1 wetboek
- Vennootschapsrecht met twee snelheden – genoteerde aandelen of niet
- Beperking van het aantal vennootschapsvormen
- Gedeeltelijke de-penalisering

Flexibilisering

- Eenvoudig en voorspelbaar
- *Default* regelingen

Het nieuwe kader

Het nieuwe Wetboek Vennootschappen en Verenigingen vervangt het Wetboek van Vennootschappen, de Vereniging en Stichting Wet én de Wet van 18 maart 1898 op de Beroepsverenigingen.

Structuur van het nieuwe wetboek

- Deel 1 (boeken 1-3): algemene bepalingen die (potentieel) gelden voor zowel vennootschappen, verenigingen als stichtingen
- Deel 2 (boeken 4-8): voorschriften specifiek voor vennootschappen
- Deel 3 (boeken 9-11): regels voor verenigingen en stichtingen
- Deel 4 (boeken 12-13): regelt de Europese vennootschapsvormen
- Nummering per boek vb. art. 1:1 definitie vennootschap

Vermoedelijk overgangsrecht

- Dwingende bepalingen vinden toepassing vanaf datum waarop het Wetboek toepassing vindt.
- Bij opheffing van dwingende bepalingen kan van die specifieke vrijheid worden genoten vanaf datum dat het Wetboek toepassing vindt.
- Vennootschappen waarvan de rechtsvorm niet verdwijnt en verenigingen hebben een voorlopig onduidelijke tijd om statuten aan te passen. (10 jaar – 5 jaar – 1/1/2024)
  - Opgelet: indien er eerdere statutenwijziging plaatsvindt, moet de aanpassing gebeuren
  - Opgelet: activiteiten van verenigingen en stichtingen blijven beperkt zolang de statuten niet zijn aangepast
- Rechtspersonen waarvan de rechtsvorm verdwijnt kunnen ten allen tijde worden omgezet: indien ze zelf geen initiatief nemen, na verloop van tijd van rechtswege omgezet in rechtsvorm aangeduid in de overgangsbepaling.
- De wet zal in werking treden voor alle rechtspersonen op dezelfde datum, conform het huidig ontwerp.

Beperking aantal vennootschapsvormen

- Beperking aantal vennootschapsvormen tot 4 fundamentele vormen:
  1. De personenvennootschap (maatschap, VOF, CommV)
  2. BV/SRL (huidige BVBA)
  3. CV
  4. NV
- Afschaffing CVOA, Comm.VA, ESV, LV (quid VSO?)
- Behoud Europese vormen: EESV, SE en SCE

Hiernavolgend:

1. bespreking per vennootschapsvorm
2. Bespreking specifieke items

Personen vennootschap

- Er zal 1 vennootschap zijn zonder rechtspersoonlijkheid, de maatschap (*société simple* wordt de nieuwe Franse benaming i.p.v. *société de droit commun*)
- Statuten kunnen bepalen dat de maatschap openbaar of stil zal zijn, duurzaam of tijdelijk.
- Toch kan de maatschap rechtspersoonlijkheid verwerven mits een beslissing van de vennoten. Maar dan start de naamsverwarring...
- Een maatschap met rechtspersoonlijkheid is een VOF wanneer alle vennoten onbeperkt en hoofdelijk aansprakelijk zijn; of een Comm. V. wanneer er gecommanditeerde en stille vennoten zijn (vereenvoudiging?)
- Aansprakelijkheid van de maten zal de regel zijn
- Vernieuwing: regeling zake uitsluiting en uittreding zou ook toepasselijk worden op een maatschap
- Discussie inzake leeuwenbeding hetwelk deels zou toegelaten worden doch een volledige uitsluiting van een maat van de winst zou dan weer in discussie staan.

BV – Besloten Vennootschap

- De BVBA wordt dus afgeschaft en de BV wordt één van de twee basisondernemingsvormen
- Nieuwe items:
  - Revolutionair is de afschaffing “maatschappelijk kapitaal” ten voordele van een meer realistische economische benadering.
  - Vereiste van een toereikend aanvangsvermogen
    - ✓ Wettelijke minimuminhoud financieel plan
    - ✓ Behoud verplichte controle waarden van inbreng in natura
    - ✓ Verplichting voor bestuursorganen om bij uitgifte van nieuwe aandelen de uitgifteprijs te verantwoorden in een bijzonder verslag met controle door de commissaris

BV – besloten vennootschap

- Winstuitkering:
  - **De AV** beslist over de bestemming van de winst en moet er daarbij zorg voor dragen dat het netto actief niet negatief wordt.
  - Voorts mag **het bestuursorgaan** slechts tot uitkering overgaan nadat het zich d.m.v. een dubbele liquiditeitstest zich ervan heeft vergewist dat de vennootschap, na de uitkering, geen negatief eigen vermogen heeft en in staat zal blijven haar schulden te voldoen naarmate deze opeisbaar worden na een periode van ten minste 12 maanden.
  - Deze regels gelden niet alleen voor de uitkering van dividenden, alle vormen van uitkeringen zoals inkoop van eigen aandelen, financiële steunverlening op de uitkering van het scheidingsaandeel van de uittredende aandeelhouders wanneer de statuten de uittreding ten laste van het vermogen toelaten, etc.

BV – besloten vennootschap

- Alarmbelprocedure

Wordt aan deze nieuwe bepalingen aangepast: het bestuursorgaan moet de AV bijeenroepen binnen twee maanden nadat het heeft vastgesteld dat het netto actief negatief dreigt te worden of dat de liquiditeit zoals bepaald inzake winstuitkering in gevaar komt.

BV – Besloten Vennootschap

- Nieuwe items (2):
  - Revolutionair: afschaffing van het strikt verband tussen de inbreng en de aandeelhoudersrechten, een onbeperkt meervoudig stemrecht wordt mogelijk
  - Nuttig: afschaffing bankattest bij inbreng in geld
  - Veel regels worden suppletief, Wetboek geldt als *default* regeling (dit vormt ook een risico, bijvoorbeeld zou in de statuten kunnen worden voorzien dat een genoteerde BV mogelijk zou zijn, hierdoor ontstaat dan weer een enorme verwarring met de NV, een duidelijk gebrek aan consistentie.)

BV – Besloten Vennootschap

- Nieuwe items (3):
  - Diverse regels van de NV worden ook overgebracht naar de BV, wat het duidelijk onderscheid tussen beide vennootschapsvormen zeker niet zal bevorderen. Zo onder andere:
    - ✓ Uitkoopbod
    - ✓ Coöptatieregeling in bestuur (!)
    - ✓ Mogelijkheid tot uitgifte converteerbare obligaties (*lening*) en warranten (*intern recht om aandelen te kopen*)
    - ✓ Mogelijkheid om een bevoegdheidsdelegatie aan het bestuursorgaan toe te staan met betrekking tot toegestaan kapitaal (*is er dan toch nog kapitaal ?*)
    - ✓ Zeer opmerkelijk: vermits de CV (hiernavolgend) niet meer open zal staan voor professionele vennootschappen is er opnieuw een enorme verwarring door de aantrekkelijkheid van een uittreding op het kapitaal alsnog mogelijk te maken binnen een BV die dus een soort van CV bis op die manier wordt.

BV – Besloten Vennootschap

- Nieuwe items (4):
  - ✓ De statuten kunnen dus bepalen dat een bepaald scheidingsaandeel op basis van het vennootschapskapitaal (?) aan aandeelhouders kan worden uitgekeerd onder een aantal beperkingen zoals:
    - ❖ Niet in het eerste boekjaar
    - ❖ Gedurende de eerste 6 maanden van het boekjaar
    - ❖ Onderworpen aan de dubbele liquiditeitstest
    - ❖ Statutair behoorlijk omschreven

NV – Naamloze Vennootschap

- De NV wordt minder gewijzigd, er is ook minder ruimte tot flexibilisering gelet op de stringente Europese regelgeving, het blijft de bedoeling de NV haar eigenheid terug te geven namelijk een vennootschapsvorm voor grotere ondernemingen.
- Inzake kapitaal weinig wijzigingen gelet op de toepassing van het kapitaalregime van de Europese richtlijn.

NV – Naamloze Vennootschap

- Meervoudig stemrecht wordt opnieuw mogelijk (!!!)
  - Niet genoteerde NV's: onbeperkt meervoudig stemrecht
  - Genoteerde NV's: de mogelijkheid wordt voorzien om een dubbel stemrecht statutair in te voeren voor loyale aandeelhouders (voorwaarde: volgestorte aandelen op naam worden minimum twee jaar ononderbroken aangehouden + beslissing van een Bijzondere Algemene Vergadering)
  - Redenen van deze aanpassing:
    - ✓ Korte termijn beleggingen tegengaan
    - ✓ Goede trouw belonen
    - ✓ Vrees voor controleverlies als rem op notering aandelen verminderen

NV – Naamloze Vennootschap

- Bestuur
  - Statuut bestuurders: moeten zelfstandigen zijn
  - Herroepbaarheid bestuursmandaat *ad nutum* door de aandeelhouders blijft de algemene regel, maar de statuten kunnen hiervan afwijken. Dit is een revolutionaire nieuwigheid omdat bestuurders m.a.w. voor een fixe termijn kunnen worden benoemd zodat zij kunnen ingaan tegen de meerderheid van de aandeelhouders; ook kan voorzien worden in een opzeggingsvergoeding bij ontslag (tot heden was het een regel van openbare orde dat de aandeelhouders *ad nutum* bestuurders konden ontslaan zonder dat dit rechtsgevolgen (schadevergoeding) kon hebben).
  - Normalerweise blijft de regel van het collegiaal bestuur, maar monisme wordt mogelijk.
  - De enige bestuurder kan zelfs een rechtspersoon zijn (!)

NV – Naamloze Vennootschap

- Bestuur
  - Facultatief kunnen de statuten in grotere NV's voorzien in een echt duaal systeem waarbij twee gescheiden organen zullen ontstaan, enerzijds een Directieraad en anderzijds een Raad van Toezicht.
    - ✓ De Raad van Toezicht zal bevoegd zijn voor het algemeen beleid, de strategie, het toezicht en de specifiek door het Wetboek voorbehouden bevoegdheden.
    - ✓ De Directieraad zal de résiduaire bevoegdheid uitoefenen, waaronder dus voornamelijk het dagelijks bestuur.

NV – Naamloze Vennootschap

- Ruimer gebruik van digitale communicatiemiddelen wordt voorzien zowel tussen bestuurders en aandeelhouders als bijvoorbeeld met betrekking tot oproepingen voor vergaderingen etc...

CV – Coöperatieve Vennootschap

- De CVOA wordt afgeschaft.
- De CVBA, voortaan afgekort als CV wordt voorbehouden voor:
“de echte coöperatieve vennootschappen, met name die vennootschappen waarin de vennoten tevens klanten of leveranciers zijn van de vennootschap en waarvan een deel van de winst onder de vorm van ristorno’s worden uitgekeerd.”
- Specifiek:
  - Soepele in- en uittreding wordt behouden ten laste van het vennootschapsvermogen
  - Aandelen CV kunnen niet worden genoteerd (!)
  - Ten algemene titel wordt de CV een “variant” van de BV

Afschaffing publieke vennootschappen

- Het begrip “vennootschap die een publiek beroep doet op het spaarwezen” wordt afgeschaft.
- Onder “genoteerde vennootschap” wordt verstaan een vennootschap waarvan de aandelen en certificaten die betrekking hebben op deze aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt.
- Complicatie: quid obligaties?
  - Uitgifte obligaties maakt de vennootschap geen genoteerde vennootschap / maar bepaalde voorschriften m.b.t. de jaarrekening en controle worden wel van toepassing
  - Belangrijkste aanvullend onderscheid voor de genoteerde vennootschappen is de mogelijkheid om dubbel stemrecht te verlenen.

Quid de oude erkende vennootschappen?

- Wijl men aan de ene kant de vennootschapsvormen tot een essentie van 4 wil beperken (lovenswaardig) is er blijkbaar erg veel politieke druk van enerzijds de Belgische vereniging van agrarische ondernemers en anderzijds de Nationale Raad voor Coöperatie en het Sociaal Ondernemerschap om alsnog de kwalificatie “landbouwvennootschap” (principeel afgeschaft) en de kwalificatie “sociaal ondernemerschap” (principeel afgeschaft) onder één of andere vorm te koppelen aan de bestaande vennootschapsvormen.

Quid de oude erkende vennootschappen?

- Bepaalde vennootschapsvormen zouden dus de extensie “LO” kunnen verkrijgen wanneer zij erkend zijn als landbouwvennootschap.
- Anderzijds zouden bepaalde vennootschappen de extensie “SO” kunnen verkrijgen wanneer hun voornaamste doel erin bestaat hun aandeelhouders een economisch of sociaal voordeel te verschaffen en die erkend zijn door de Nationale Raad voor Coöperatie en het Sociaal Ondernemerschap.
- Kernvoorwaarde inzake “SO”: doel van algemeen positief maatschappelijk belang, beperkt winstverdelingsoogmerk / vereffening saldo ligt bij een bestemming die zo dicht mogelijk aansluit bij het sociaal doel.

Retorische vraag:

is de afschaffing van vennootschapsvormen zinvol
als er overgegaan wordt tot de creatie van

- VOF
- V LO
- Comm. V LO
- BV LO
- CV LO
- VOF SO
- Comm. V SO
- BV SO
- CV SO

Aspecten niet in detail besproken in onderhavige uiteenzetting (1)

- Statutaire zetelleer wordt door een wetswijziging in de plaats gesteld van de werkelijke zetelleer die door de rechtspraak werd weerhouden
- Het nieuwe wetboek voorziet een procedure van grensoverschrijdende zetelverplaatsing (hoogst noodzakelijk...)
- Het nieuwe wetboek voorziet rechtzetting voor diverse inconsistenties en technische aanpassing inzake herstructurering
- In het nieuwe wetboek is er een wettelijke regeling voorzien voor de partiële splitsing.

Aspecten niet in detail besproken in onderhavige uiteenzetting (2)

- Er komen nieuwe algemene bepalingen inzake bestuurdersaansprakelijkheid, uitgebreid naar de feitelijke bestuurders, plicht tot behoorlijke taakvervulling positief omschreven / de hoofdelijkheid indien college wordt de norm, een algemene aansprakelijkheidsbeperking (financieel) wordt in een staffelstructuur toegestaan gelieerd aan de omzet.
- Er komt een nieuwe geschillenregeling in Boek II, geldig voor niet genoteerde NV's en BV's, alle geschillen komen voor een ondernemingsrechtbank waarbij aan de voorzitter specifieke bevoegdheden in kortgeding worden toebedeeld ook in geval van gerechtelijke ontbinding.

Aspecten niet in detail besproken in onderhavige uiteenzetting (3)

- De vereffeningregeling wordt voor alle vennootschappen opnieuw aangepast (goedkeuring door de voorzitter bij de benoeming van een vereffenaar enkel nog noodzakelijk bij deficitaire vereffeningen, de zogenaamde “eendagsprocedures” wordt uitgebreid wanneer alle onbetaalde schuldeisers instemmen
- Nieuwe aansprakelijkheidsregels t.a.v. aandeelhouders bij “vergeten schulden” na sluiting, met mogelijkheid tot heropening van de vereffening indien er “vergeten activa” is.
- De oude: de E.E.S.V. (Europees Economisch Samenwerkingsverband), dat werd gespecificeerd in een Europese verordening, moet uiteraard *ex lege* behouden blijven.

Samenvatting belangrijkste nieuwe elementen.

Remember... (1)

- Het onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen valt weg
- Integratie van het verenigingsrecht en het vennootschapsrecht
- Afschaffing van de publieke vennootschappen – nieuw eenvormig begrip “genoteerde” vennootschap
- Afschaffing kapitaalsbegrip in een BV die de BVBA vervangt
- Winstuitkeringen in een BV worden onderworpen aan een dubbele uitkeringstest
- Alarmprocedure (evident bij het verdwijnen van het begrip kapitaal) wordt aangepast
- Aandelen in BV blijven op naam, het regime van overdracht wordt versoepeld
- De statuten van een BV kunnen in een soepele mogelijkheid voorzien om ten laste van het vermogen uit te treden (feitelijke CV).
- Vrije bestuursregeling in een BV
- Afschaffing 20% regel met betrekking tot verkrijging van eigen aandelen
- Toepassingsgebied van CV (die behoudend blijft) wordt zeer stringent beperkt

Remember... (2)

- Mogelijkheid tot meervoudig stemrecht in NV (verschillend voor genoteerde en niet-genoteerde vennootschap)
- Diverse bestuursvormen binnen NV mogelijk, één bestuurder kan, kan zelfs een rechtspersoon zijn.
- Binnen NV facultatief een duaal systeem met uitsplitsing tussen de Directieraad en de Raad van Toezicht
- De bizarre toebedeling van de letters SO en LO aan bepaalde vennootschapsvormen
- Bijzonder belangrijk: de macht van een bestuurder in een NV wordt veel groter, mogelijkheid tot tijdelijke onafzetbaarheid en mogelijkheid tot verbrekingsvergoeding bij afzetbaarheid
- Termijn van 6 maanden nu voorzien voor sommige beslissingen wordt van toepassing voor de besluiten van alle vennootschapsrechtelijke organen
- Pluraliteitsvereiste verdwijnt zowel in BV als in NV bij oprichting die door 1 persoon kan geschieden (einde van de tante Julia)

Remember... (3)

- Fundamentele wijziging van de principes inzake uittreding en uitsluiting waarbij voorafgaandelijk uitdrukkelijk overeengekomen bedingen inzake waarde van scheidingsaandelen mogelijk worden (nu als nietig gekwalificeerd door de rechtspraak)
- Bepaalde nutteloze formalismen worden afgeschaft bijvoorbeeld zou bij een doelwijziging geen staat van activa en passiva meer noodzakelijk zijn
- Wettelijk gebruik van digitale communicatie wordt de standaard
- Controle van statuten in BV zal veel meer noodzakelijk zijn, problematiek beknopte publicatie blijft voorlopig bestaan